

A SZŐLŐBEN

(Ezelőtt: „Egy év a szőlőben“)

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Megjelenik: minden hó 28-án.

Előfizetési díj: Egész évre 2 frt.

Szerkesztő és kiadótulajdonos:

CSOMOR KÁLMÁN.

Őszinte szavak.

Lapunk múlt számában „*A direkttermő szőlőtőke visszaesése*“ című cikkünkben azt mondtuk, hogy a tavaszon jelentkező visszaesés nem az ellenállóság tekintetéből bírálendő el, de annak oka a múlt évi nagy szárazságban keresendő.

Kifejezést adtunk annak, ha a visszaesett tőkék kellőképpen megtisztítatnak, műtrágyával elláttatnak: *teljesen kifejlődének.*

Az idő igazat adott, s nemesak a megtisztított, s műtrágyával megjavított talajban, de a nélkül is teljes erőbe jöttek az egyébként alkalmas talajba levő s jó karban tartott direkttermők.

Őszintén szólva, midőn a direkttermők tavasszal teljesen vissza voltak esve, nagy lelki erőt kellett gyűjtenünk, hogy szemben azon állásponttal, melyet az állam egyes szakközegei a direkttermőket, közte különösen az othellót illetik — állást foglaljunk.

Mert hát kérem, mi egyszerű gyakorlati szőlészek vagyunk, a szőlőszeti magas szaktudományokat nem lehattunk szerencsések a szakelőadások alapján elsajátítani.

Bár eddig is magunk lábán jártunk, s bár mennyire hangzottatta az állam egyik legmagasabb szakközege, hogy az Othelló nem ellentálló, mi a saját telepünkön elért sikerekből kiindulva az Othelló mellett állandóan állást foglaltunk, A múlt és jelen év trpasztalatai után pedig még inkább állást foglalunk és egész tisztelettel kérjük az állam magas szakközegét, hogy *módosítsa nyilatkozatát az Othelló szőlő ellenállóságát* illetőleg, *avagy ha erre önként nem hajlandó: fáradjon le Bpestről Gyöngyösre,*

nézze meg a mi idős Othelló telepiünket, s az igazság érdekében nyilatkozzék.

Mert legtöbb szőlész felülről várja a jó tanácsot. A felülről jövő jó tanácsot, amit sokan lesünk nem szabad semmiféle egyéni ellenszenvnek irányítani.

Mert a szőlész közönség manapság midőn itt-ott az állami szakközegek által kiadott munkákban azt olvassa, hogy: *az ojtvány rövid életű, — s midőn előtte van egy példa, ahol az Othelló tizedik évét éli, s roppant nagy terméssel jutalmazza a tulajdonosát, — joggal azt kérheti: hát miért ajánlják mindenáron azon ojtványt melynek tartósságát biztosítani nem bátrak?... S miért gyalázzák azon direkttermő Othellót, melyet kevés költséggel, kevés bajjal belehet állítani, s az eddigi elért eredmény után annyi ideig életben és dus termésben lehet tartani, amennyit az ojtványnak nem ígérnek? . . .*

A szőlész is olvas, gondolkozik és ítél! . . .

Avagy talán gyümölcse használhatlan, bora ihatatlan? Ez egyik sem áll.

Gyümölcset mint csemege szőlőt Bpest első nagy kereskedői kirakatában látjuk. Bora pedig teljesen élvezhető. Sokkal többet ér a pinczékben készített avagy inportalt olasz boroknál, sőt jól kezelve a nagyobb igényeknek is megfelel.

Ha tehát ez így áll, miért itélik el? Miért nem vetnek reá figyelmet azon nép érdekében, a kik a jó tanácsot felülről várják? . . .

Lehetnek területek, ahol nincs hazája az Othellónak; de hogy van alkalmas talaj azt a mienkkel igazoljuk.

De ahol hazája van, ott hát miért ne termessze legalább azon osztály, a melynek pénze a költséges ojtványok előállítására és a kísérletekre nem telik?

Azután bár ha nem is ad valami kabinet bort, de ad élvezhető, melyből a köz nép legtöbbet fogyaszt.

Hiszen kérem a bemutatott metszési művelet is jogosult a kritikára és nem minden helyen egyenlőn állja meg helyét.

Hátha ez nagyon helyesen megérdemlette, hogy nagy apparátussal bemutattassék, s ezer és ezer példányban világgá bocsájtatnék, holott — mondom — az is csak alkalmas helyen a körülmények között válik be: hát miért ne érdemelnék meg a direkt-

termők, azok között a kiváló Otthelló a nagyobb figyelmet az eddigénél, mikor az miut a mi telepünk igazolja, egy évtizedet már él, állandóan terem s aránylag nagy jövedelmet hoz? . . .

Miért vesz el némely ojtvány?

Miután az ojtványok az eddigi tapasztalatok szerint általánosságban nem igen vesznek el, s miután azonak szórványos elveszéseik ugyancsak az eddig szerzett tapasztalatok szerint legtöbbször az illető tőke betegségére, bajaira vezethetők vissza, így láttam helyesnek jelen cikkem címét megadni; s ezen kérdésre kívánom szerzett tapasztalataimat elmondani.

Az ojtványok 4 okból vesznek el, u. m

1-ször a talaj alkalmatlansága,

2-szor az ojtvány alanyának helytelen kiválasztása illetve betegsége,

3-szor a nemes részben előfordulható betegségek és végre

4-szer az ojtványok helytelen eszközlése, kezelése, művelése miatt.

I. A talaj alkalmatlansága:

Az új szőlőkultúra második évtizedében a talaj kérdésével annyira előre haladtunk, hogy csakis az új kezdők és új előfizetőink iránti tekintetből említjük meg, hogy a meszes talaj az amerikai szőlőkultúrának határozott ellensége.

Erősen meszes talajba a ripari nyomorog, a szolonis és rupestris kísérletezés alatt áll; egyedül a jaquez az, mely vele eléggé megküzd; s ahol 25—30%-tőli mészsav van: *ott azzal biztosan lehet telepíteni.*

Tehát ha valakinek talaja erősen meszes, s oda ripária ojtványt akar vinni, sokkal okosabban tesz, ha azt a pénzt elajándékozza.

Ha valaki meszes talajba ripáriát ültetett azért, hogy idővel azt akár fásan, akár zölden ott benemesítse, alig ha teszi; mert az első év fakadásai tudatják a gazdával, hogy ott a ripária s így a reá eszközlött ojtvány nem él meg.

Ismertető jel itt az, hogy a hajtások gyengék, a levelek sárgák, betegek; egyesek leveleinek erei vörösek.

Eme kirivó szín mutatja azt, hogy a talaj az alanynak nem alkalmas.

Amint a beültetett ripária levelei sárgulnak, úgy sárgul a reá eszközlött ojtvány levele.

Ily körülmények között tisztában lehet a gazda, hogy a talajt rosszul választotta meg; tisztában lehet, hogy ott az ojtvány soha sem fog semmi körülmények között diszteni.

Némelyek ily esetre ajánlják a vasgálicz oldattal öntözést.

Igazuk van, hogy a vasgálicz az ilyen tőkét némileg látszólag meggyógyítja; de csak némileg és látszólag; de vele egész táblákat

öntözni, pláne többször öntözni: nagyon fáradságos és költséges, melynek sikere a kiadással egyáltalában nem áll arányban.

Ha egyes ilyen tőkék fordulnak elő a táblákban, azt talán ideig-óráig lehet így ápolni, *de nagyban nem fizeti ki magát.*

Azt kérdezheti valaki, hogy miként lehet az, hogy egyes táblában egy némely tőkénél előfordul a levél sárgásodása? — Hát egyéni betegségén kívül ez azért lehet, mivel különösen hegyes vidékeken *a talaj felette gyakran változik.*

Különösen vannak hegyoldalok, a melyekben 2—3 láb mélyen nagy mennyiségű meszet lehet találni. Néhol ezen mészréteg 4 ö, sőt 10 méterre is leszáll, míg viszont egy némely helyen egész a földszinéig feljut.

Ezen természet okozta alakulás idézi azt elő, hogy némely helyen kisebb-nagyobb területen mész fordul elő.

De a kultura is néhol föllebb hozta a meszet. Például voltak szőlő-hegyek, ahol a sebes esőviz a földet lehordotta, de az emberi kéz a természet okozta földlehordást nem hozta helyre, nem hordotta vissza. Ilyen helyen azután ha fordítunk s a mélyedéseket alkalmas földdel be nem töltjük: *mész kerül felülre.*

Innét is van az, hogy egyes tőkék a mész jelenléte következtében sárgulnak. Ily esetben lehet vasgáliczezal öntözni. De ennél sokkal helyesebb, ha az ilyen tőkékkel egyszerre leszámolunk, kivesszük s helyébe jaquez alanyra ojtott tőkét illetőleg kész ojtványt ültetünk.

Ha tehát a beültetett ripária alany az első-második évben sárgul: *ott vagy jaquezzal tegyünk kísérletet, avagy ott hagyjunk fel a szőlő-telepítésével addig, míg mészálló és biztos ellenálló alany fajt fogunk találni.*

Ha az ilyen meszes talajba ültetett ojtványok általánosságban is visszaesnek: azok legkevésbé sem szolgáljanak elrettentő például, legfölebb tanulságul, hogy hasonló meszes talajba ne ültessünk.

Tehát az ojtványok elvesznek azért is, ha azok *alkalmatlan talajba halyeztetnek.*

Ezt kikerülni tőlünk függ. Azért az ojtvány-kultura haladásának megakadályozására ezen körülmény ésszerűen okul nem szolgálhat.

II. Az ojtvány alanyának helytelen kiválasztása, illetőleg azok betegsége.

Ezen tétel alatt nem az alany adoptáló képességét, de az alany vessző életképességét, minden betegségtől mentességét értjük.

Egészen egyszerűen magától értetődik, hogyha az ojtvány alanya nem egészséges, s ha már az állandó helyére lett kirakás alkalmával **magával** viszi a betegséget a halál csiráját: sorsát, a biztos halált nem kerüli ki, — mely alkalommal a reá ojtott nemes rész életét is megsemmisíti.

Az alanyvessző nevezetesebb betegségei:

ha a vessző éretlen;

ha a vessző héjai bár szakadozottan a fára vannak sülvé, és így

hėjai alatt barna vagy fekete színű taplósodás található, melyet szőlész nyelven fenésedésnek szoktunk nevezni.

Az éretlen vessző megismerhető a színéről, mert míg az érett vessző piros vagy barna fényes színű és teljes sulyú, addig az éretlen vessző szintelen, felette könnyű, a héj alatt vastag durva húsú, mely sok esetben már őszszel a levágás alkalmával is taplósodni kezd.

Ilyen vesszőt elültetni nem szabad.

Különösen ügyet kell vetni arra, hogy a vessző gömbölű legyen, helyenként sem lapos; mert ahol a vessző lapos, ott legtöbbször az alsó héj valami okból nem fejlődhetett ki, s így ez vékony maradván: *a vessző felső része reá sült azért maradt lapos.*

Az ilyen lapos helyen legtöbb esetben az alsó héj illetve háncs éretlen maradván az eltaplósodik. Ezen taplósodás a földben tovább halad s beáll a fenésedés, mely a halál kikerülhetlen hírnöke.

Ez azért is igen veszedelmes baj, mert az ojtványnyal együtt az alany is elvesz.

Különösen nagy baj akkor, ha az ojtvány 4—5 éves korában pusztul el.

Baj azért, mert az új ültetés, illetőleg foltozás a szomszédos lombos tőkék között nehezen áll be, s felette nehezen fejlődik annyira, *hogy azon akár zöhlen, akár fásan az ojtás kivihető legyen.*

Az így kihalt tőkéket leghelyesebben lehet a legközelebb eső alany tőkén tervszerűen nevelt hajtással befoltozni.

Tehát az ojtványok elvesznek azért, mert az alany ültetés alkalmával már beteg volt.

Az, hogy az ojtvány az alany betegsége miatt halt el, megtudható arról, hogy így esetben az alany nem hajt ki.

III. A nemes részben előfordulható betegség.

A szőlőfáknak betegségei leginkább a szőlőrostok meghibázásában keresendő. Így van ez a nemes vesszőknél is.

Sok esetben megtörténik, hogy a nemes vessző már az ojtás idejében beteg volt, annak hėjai alatt levő hancsok bár szakadozottan, de meg vannak feketedve fenésedve.

Ezek után éppen úgy mint az előbbi pontban az alanyvesszőknél mondtuk: a halál esiráját már az ojtás berakással magukkal viszik.

Ha a nemes részen az ojtás alkalmával kevés fenésedés van, nemcsak megforr, de tőkévé is fejlődik. S így amíg a héj alatt levő háncs feketésedése az egész tőke nyakát körül nem futja; szóval amíg az európai részen, a nyakon egy kis egészséges rész van: *bár visszavesve, de a tőke el.*

Amint azonban az a tőke nyakát egészen körül futotta, a nedvkeringés egyszerre megszűnik, s a már szépen kihajtott sokszor gyümölcsöt is hozott tőke, mely még reggel az égnek állt: *este már lekonyultan halva van.*

Hogy a tőke így betegségben mult ki, arról leílet megtudni, miszerint az alany még azon évben legtöbb esetben kihajt.

Ez a legkisebb baj. Az alany csakhamar, sokszor már az első évben

oly hajtást nevel, mely még azon évben zölden, vagy a jövő tavaszon nyakba, avagy magas fás ojtással benemesíthető. S így a kihalt ojtvány csakhamar pótolható.

Azért tehát figyelni kell arra, hogy a nemesítésre használt európai szőlővessző teljesen egészséges legyen.

Az európai vessző betegsége szintén a vesszők héjai alatt levő rostok megbarnulásában van, mely származik abból:

ha a vessző éretlenül szedetik le,

ha az ősszel levágott vessző télen át rosszul van elvermelve.

Az éretlen vessző itt is halvány színű, sőt ha föld alá készül, fehéres lesz.

A vessző rosszul van elvermelve akkor, ha azok esomókl a kötözve kerülnek a föld alá.

Az éretlen vessző leginkább a másod hajtásokból kerül ki. Olykor leginkább, ha a jég a szőlőtőt egész korán úgy el veri, hogy újból megmet-szendő, és az időt tekintve megmet-szendő.

Ily esetben, ha kedvező idő nem jár: *a vessző éretlen marad.*

A hónalj vessző is éretlen marad, ha az későn tör elő. És megtörténik sokszor, hogy az ily hónalj vesszők a forgalomba kerülnek. Különösen az ojtvány tőkéken fejlődnek oly hosszúvá és vastaggá, hogy az anyavesszők között elmehetnek.

Különben a jól beérett hónalj vesszők ellen nem lehet semmi kifogás

A rossz teletetés is lehet a baj szülő anyja.

Sokan azt a hibát követik el, hogy a vesszőket 50—100-val esomókba kötik, s így helyezik úgy föld alá, miszerint az egész vessző el van takarva,

Ez határozottan káros eljárás, mert a vesszők egyenetlenek lévén, az összekötés alkalmával úgy nem feküdhetnek egymás mellett, hogy a levegő közöttök meg ne maradjon. Sőt kisebb ürességek támadnak, melyekben a minden oldalról földdel beszorított levegő a hosszú idő alatt teljesen megromlik, s eme romlottsága a hozzá jutott vesszők héjait később az alatta levő hánscot támadja meg. Az ily megtámadott helyen a sejtszövetek elromlanak s beáll a feketésedés, mely azután mint fen-nebb mondtuk, halálát idézi az ojtványoknak.

Azért legjobb a vesszőket vagy egyenként rakni a föld alá, avagy nagyobb kévékben úgy helyezni a vízbe, hogy azok 2—3 ujnyira legyenek a vízbe, a többi rész pedig a levegővel szabadon érintkezze.

Tehát az ojtványok elvesznek azért, mert a nemesítés alkalmával az európai vesszők hibásak voltak.

Azt, hogy az ojtvány ezen ok miatt halt el, megtudható arról, hogy az alany rendesen kihajt.

IV. Az ojtványok helytelen eszközlése, kezelése és művelése.

Visszaesik az ojtvány a helytelen eszközlés, a kezelés de különösen a rossz káros művelés miatt.

Sokan olyan könnyen oda vetik, hogy az ojtványok visszaesése, az

ojtványok hiányosságában, kivitelében keresendő. Legnagyobb rész a helyett hogy kutatna, utána mondja, és most már visszhangzik az ország minden részéből, hogy *az ojtványok visszaesése egyedül az ojtvány silány forradásában keresendő.*

Persze könnyebb így egymásután elmondogatni, mint az okokat keresni, s módokat, melyek által azok megszüntethetők.

A t. olvasóm az eddigiekből látja, hogy az ojtvány visszaesésének oka nem egyedül az ojtványok silány összeforradásából, de sok egyébből származik, s meggyőződést szerezhetett magának arról is, hogy a helyzetten keveset fog segíteni az, aki a bajt csak az ojtványok silány össze forradásában keresi.

Sőt én határozottan kijelentem, hogy némely esetben a silány forradás egészen helyre jó, azaz körül forrja magát.

Tudjuk gyakorlatból, hogy a helyben eszközölt ékojtás némelyike csakhamar összeforr, már az első évben 1—2 méter magasságú hajtást nevel. Sőt sok esetben a nemes rügyben rejlő gyümölcsöt is kihozza, föl neveli, sőt néha meg is érleli.

Az ilyen ojtványok sikeres, teljesen összeforrott.

Ellenben vannak a hasonlóan keresztülvitt ojtványok között számosan, a melyek csak későn kezdenek hajtani, s így későn kezdődik a forradás is.

Az ilyen ojtványok ősze alig hoznak 20—30 cm. bosszú hajtásokat ezzel arányosítva az összeforradás sem tökéletes.

És mégis mi történik? . . . az, hogy az ilyen részben összeforradott nemesítés, ha télen át rendesen van fedve, vagy az enyhe ősztől folytán beállott eső vize tönkre nem teszi: *jövő tavaszon nemcsak életre kel, sőt a még hiányzó részek is összeforradnak, a hajtások dusak lesznek, s belőle egy ép tökéletes nemesített töke leend.*

Ime, azt az általánosan hangoztatott kijelentést, hogy az ojtványok visszaesése a tökéletlen forradásban keresendő, megdönti ezen most elmondott állításunk.

A szalmaparipán lovagló urak, avagy a döglött lóra ültetettek ezen kijelentésemet lehet, hogy gunyosan fogadják; de aki az ékojtást eszközölte vagy eszközöltette, s az eredményt nyugodt körültekintéssel vezette: *nekem igazat fog adni.*

Tudom én azt, hogy fönt néhányan neheztelnek, vagy hátam mögött mint tudákost gunyolnak is ilyen állításaimért. De hát engem csak az nyugtat meg, hogy amit írok és mondok: *azt tapasztaltam, s ha kell adatokkal is tudom igazolni.*

Az 1891-ik évben történt, hogy munkásaim a többek között néhány igen kifejlődött nemesítést nem gyökereztek meg idejében, véletlenül ezen tőkék egyikét megvizsgáltam, s úgy találtam, hogy azoknál az európai rész eléggé gyökeret vert.

Saját kezűleg midőn többet letisztítottam vettem észre, hogy legnagyobb rész a nemes gyökereiről élt; s csak kis részben voltak összeforrvá.

Hogy ezen ojtványokat megmentssem, egész rövid két kis karócskákat vertem a tőkékhez, s úgy kötöttem ki, hogy a szél éppen semmit sem mozdíthatta meg, s a csekély forradás nem romolhatott meg.

Daczára, hogy így meg biztosítottam, másnap láttam, hogy némely tőke levelei bágyadtak, hogy a tőke egész élénkségét elveszíti.

Reá jöttem, hogy ez onnét származik, mivel a kis forradáson át a lombozat elég táperőt nem nyer. Csináltam tehát nekik kisebb lombozatot; visszametszettem, s hagytam rajtuk oly hosszú hajtásokat levélzettel, melyeket táplálni képesek, voltak

A forradás rövid idő alatt gyorsan nagyobbodott, s őszre nagyrészen körülfutották a sebhelyeket.

A reá következő évben annyira megerősödtek, hogy máig is diszlenek és teremnek szépen.

Igen is előidézi az ojtvány visszaesését a rosszul forradott ojtvány, ha az helyéről kivéttetik, s mint rossz kevésbé összeforrott ojtvány helyeztetik el más helyre.

Ez esetben a hiányosan össze forrott metszlapok nem folytathaják tovább forradásukat, mivel előbb magának az alanynak kell a földben begyökeresedni. Ha begyökeresedett, annyi erőt nem képes kifejteni. Hogy a bekezdettt forradás csakhamar össze érjen. Így azután sinylik nyomorog.

Ez azután igazán nyomorult tőkét ad, s ha az 1—2-ik évben tönkre nem, utóbb bizonyosan elvesz

Ily esetekre alkalmazható, hogy a rosszul össze forrott nemesítés igen is oka a tőke elhalásának.

Azt kérdezi valaki, Hát a zöldojtványnál hogy áll a dolog?

A jól összeforrott elég erős ojtvány, ha egyébként más hibája nincs; *azaz eléggé be van érve, szintén megállja helyét.*

Csak hogy itt ismét az a hiba fordul elő, hogy sokszor a zöldojtást erőltetve készítik. Be sem várják, hogy a tőke legalább 3 éves, erős legyen, erős hajtásokat hozzon, *már egész gyengén ojtanak.* Persze azután gyenge ojtás után gyenge az eredmény.

Az ilyen eljárások hozzá járulnak ahhoz, hogy az ojtvány mielőbb visszaessék.

Különösen a sima zöldojtványokkal lesz mizerábilis eredmény, ha azok gyengék, s forradásuk sem tökéletes.

Tehát nem fogadható el, hogy az ojtványok azért vesznek el általában, mert a forradás nem tökéletes. Csak ezen két utóbbi esetben akkor vesznek el, ha a nem teljesen tökéletes forrású nemesítések idegen helyre, plane őszszel ültettetnek ki.

De hát az Isten azért adott az embernek észet, hogy segítsen magán.

Például a mult évi szárazságban, különösen a Richter-féle eljárással elrakott ojtványok forrottak össze silányan.

Nagyon természetesen, a gyenge forradású ojtványok nem lettek

kiszedve, s azok ez évben nemcsak teljesen, össze forrottak sőt rendkívül
dus fejlődést értek el.

Mindezekből az látszik, hogy annak, ha a nemesítés oka az ojtvány
tőke visszaesésének: az nem a nemesítésben, de a gazda életterettségében
keresendő.

A művelésnél különösen a metszés az, mely az egyébként teljesen
egészséges tőkét is tönkre teheti. Különösen ha azok már az első éve-
ben túl reámetszés által megerőltetnek.

Saját tapasztalataink tanítottak meg erre. A sok szobatudós közül
egyik azt ajánlotta, ezelőtt 8 évvel, hogy a két éves ojtványainkat met-
szük hosszúra avagy szálvesszőre.

Mint böles férfúra hallgattunk, meg is adtuk az árát. Itt van leg-
több visszaesett ojtványunk.

A művelésnél vigyáznunk kell különösen a kapálásra; mert ha a
kapával a tőke nyakán seb ejtetik: előbb-utóbb a tőke halálát idézi elő.

Ügyelni kell arra, hogy az ojtványok nemes részeiből eredt gyökerek
idejében rendszeren letisztítsanak, és hogy a tőkék rendszeren befedessenek.

Különös gond fordítandó a talaj táperezére, mert az amerikai ala-
nyok igen sok tápérőt igényelnek, s ha ezek nem pótoltnak: éhen hal-
el az az ojtvány, persze hogy ekkor a visszaesés általában bekövetkezik.

Figyelni kell arra, hogy az ojtványok az alanyból hajtásokat ne
bocsássanak, s ha ezek előtörnek, azonnal eltávolítandók.

Vigyázni kell egyes fertőző bajokra, ilyen p. o. a peronospora, hogy
a tőkét meg ne támadja s egy pár évre vissza ne vesse.

Összegyve az egészet.

Az ojtvány visszaesik:

ha a talaj az alanynak nem alkalmas;

ha az alany betegen egészségtelenül kerül a földbe;

ha az ojtógally betegen használtatik a nemesítéshez; és végre

ha a hibás ojtások a földből kiszedtetnek s más helyre lesznek kiültetve.
továbbá ha rosszul műveltetnek és kezeltetnek.

Ha a talajban van a hiba, elárulja *a levelek sárgulása;*

ha az alanyban van a hiba, jelzi azt *a tőke teljes elhalása;*

ha a nemes részben van a hiba, megmutatja ezt az *alany hajtá-
sainak előtörése és végre*

ha az ojtás keresztülvitelében van a hiba, ugyancsak az alany
előtörése mutatja meg.

E szerint a kevésbé szakértő gazda is megtalálja a visszaesés okát.

A visszaesést kikerülni lehet

ha az ojtványt alkalmas talajba helyezzük;

*ha egészséges üde színű egészen gömbölyű érett alany vesszőket
használunk;*

*ha figyellel vagyunk az iránt, hogy a nemes gallyak hasonló-
képen egészségesek legyenek; és végre*

ha csak egészen jól egybeforrott ojtványokat ültetünk ki; ha ren-
desen a tőke erejéhez mérten metszünk; — ha észszerűen kezeljük és
ha végre jó erőben tartjuk szüleink talaját.

Künn a szőlőben.

A kanikulai melegekben minél kevesebbet alkalmatlankodjunk a szőlőben. Mert a szőlő bogyók porát, ugynevezett hamvát leverjük; a nélkül pedig a szőlő bogyója éretlen (egres) marad.

Ha azonban még is elkerülhetlenül kell valamit végezni, úgy osszuk be a munkát, hogy addig járjunk a termést hozott szőlőtőkék között, *míg a nap erősen nem süt.* Ugy 8—9 óráig, azután egész délután 4 óráig mást végezzünk.

Ha azonban a nap nem süt forrón, borult vagy homályos idő van: *lehet a szőlőtők között járni kelni.*

Ilyenkor sok mindenféle dolgot talál a gazda.

Némely helyütt a karókat kell igazgatni. A kötözést kell folytatni. A zöldajtásokat kell tisztítani, avagy az ékojtásokat mellékajtásaiktól és esetleg gyökereiktől megtisztítani.

Van azután dolog az ojtvány iskolában is. He eddig a nemes gyökereitől nem lett meg tisztítva: *most már megtisztítandók.* Ha a talaj nem eléggé tápláló: *műtrágyával javítandó.*

A műtrágyát kevés bajjal a következőképen lehet a gyökerekhez juttatni. Veszünk egy tompa végű botot, s azzal a megeredt ojtás mellett lukat szúrunk, ebbe egy kis kanálnyi superfoszfátot öntünk s reá vizet. A víz a superfoszfátot azonnal feloldja s a hatás néhány nap múlva tapasztalható.

A magas fás ojtások gyökerezésének ideje szintén itt van. Ha előbb nem eszközöltetett: *most már eszközölni kell.*

Ezek után hövetkezik az utolsó, azaz érés alá való kapálás.

A gyökerezésről.

Odáig eljutottunk, miszerint tudjuk, hogy az ojtványokat gyökerezni kell. Tudjuk azt is, hogy ezeket azért kell tenni, hogy így a tőke az alanyról élvén: *a forradás erősödjék*

De azzal nincsennek sokan tisztában, hogy mikor és hogyan kell gyökerezni.

A helyben eszközölt és kézben eszközölt ojtványok gyökerezése egész különböző időben eszközözendő; mert a helyben eszközölt ékojtásnál a forradás előbb áll be, és mert az élő tőke életműködése állandó.

Itt az ékecske csakhamar életre kel, s a forradás előbb beáll, s így az alanytól előbb nyerheti az éltető nedvet. Azért tehát a nemes gyökerei előbb, már június hó vége felé először elszedhetők.

Az így eszközölt ojtás gyökereit többször 2—3-szor kell az első évben elszedni; mert különben az ojtás helye felett, ahol a nemes rész gyökerei előtörnek *vastagodás bokrosodás áll be,* mely azután abnormis állapotot, később nedvkeringési zavart idéz elő.

A kézben eszközölt párosításokat azonban későbbben kell meggyökerezni, a következő okoknál fogva.

Midőn a két alvó testet összekötjük, s az oskolába rakjuk : *azok két önálló testet képeznek.*

Az alany mélyebben jó a földbe, s így a nemes, mely fölebb áll, előbb kezdi meg életműködését, mely alkalommal a metszlapoknál forrányt bocsájt, mely az összeforradásnak alapját képezi.

A nemes leginkább a rügyek alatt kezd gyökeret bocsájtani, melyen át azután az ojtvány erősebben táplálkozik, a forradás mindinkább nagyobbodik.

Ha azonban a nemes gyökereket egész korán, mielőtt a forradás csak némileg beállt volna eltávolítjuk : *a forradás lassabban fejlődik.*

Azért tehát a helyben eszközölt nemesítéseknél a nemes gyökerei előbb távolítandók el, mint a kézben eszközölt ojtványok gyökerei.

Nem elég azonban egyszer gyökerezni. Figyelemmel kell kísérni a nemesítéseket, s amint azok gyökereket hajtanak, azonnal eltávolítandók.

Annyszer kell gyökerezni, amennyszer gyökereket hajt.

A másodszori esetleg harmadszori gyökerezés nem kevésbé fontos, mint az első. Mert ekkor a forradás már bekövetkezett. S azzal, ha a tő az élető nedvet csak kizárólag az alanytól veszi : *a nedvkeringés folytán a forradás erősebbé tétele következik be.*

A kézben eszközölt ojtásoknál az első nemes gyökerek a forradást segítik elő; az utóbbi gyökerezések elodázhatlanul a forradás tökéletesítésére szolgálnak.

A gyökerek tisztításánál figyelni kell arra, hogy azok éles késsel, egészen a tövében vágassanak le; különben, ha csonkok maradnak, csakhamar kiujulnak. De meg különben a csonkosan eltávolított gyökérzet helyein kidudorodás áll elő, mely egyáltalában nem előnyös.

Kérdések és feleletek.

Felelet a 148 sz. kérdésre. Mivel az ojtvány ellenállóságát illetőleg többen is intéztek hozzánk kérdést, ezekre egyetemben lapunk mult számának vezércikkében adtuk meg a választ.

Az európai faj szőlőtőknek felujulásába vetett remény : *hiába való.* Ahol a filloxera egyszer föllépett, az kérelhetlenül pusztit s tönkre teszi az összes szőlőtelepet.

Az igaz, hogy a teljesen visszaesett szőlőtő sok esetben később kihajt, fejlődik, de ehhez reményt fűzni nem lehet.

Ennek megfejtése a következő :

Az elszaporodott filloxera midőn a tő gyökereit tönkre tette, mivel már több táplálékot nem talál : természeti ösztönétől indítva, a szomszédos gyökérre vonul, avagy a földszinére jöve, szárnyassá fejlődvén : szárnyra kell s odatelepszik, ahol tápszert talál.

De ha mellette nincs szőlőtő és ha az időjárás miatt szárnyre nem kelhet: ott helyben éhen vesz el; — s így a szőlőtő megszabadul a filloxerától.

A szőlőtő gyökérhajtó tulajdonságánál fogva, újból gyökeret hajt. Innét van a felújulás.

Az első évben felujul. A második évben hoz is némi termést, sőt némely részéből újból termőtőke lenne, de a filloxera ismét felkeresi és az ujonnan hajtott gyökereken újból megkezdí pusztító munkáját. És ez így megy tovább, míg végre a filloxera lesz a győztes. A gazda pedig reménykedik, dolgoztat s alig szüretel.

Tehát az európai szőlőkben reménykedni nem lehet.

A beküldött két levél egészen száradt állapotban jutott hozzánk s így a betegséget konstatálni nem lehetett.

Jelek azonban nem mutattak peronosporára, noha az időjárás azóta azt hiszem meghozta. De hiszem, hogy a védekezés nem is maradt el.

149. Kérdés. A múlt évben a peronospora ellen nem védekeztem. De nem is volt reá szükség; s így 4 hold szőlőterületemen legalább 12 frtot megtakarítottam. Ez évben is elodáztam az első permetezést, de a másodikat már nem lehetett.

Julius hó 10—11-én vettem észre, hogy a fene-rozspora (peronoszpora) jelentkezett: csakhamar meg permeteztettem a szőlőmet.

Most már úgy látszik megállt. Nem fejlődik. Imitt-amott van ugyan néhány perzselt levél, de hát az nem számít.

A dolog illetén állapotában egy kérdéssel alkalmatlankodom.

Ha már kitanított bennünket arra, a t. Szerk. úr, hogy akkor locsoljunk mikor tűz van; — s ha már megösmernük a tüzet, azt is jó volna tudni: *mikor nem kell már 'ocsolni.*

Más szóval. Teljesen elfogadom, hogy akkor permetezzünk: *mikor arra szükség van.*

De azt is jó volna ha tudnánk, hogy az első permetezés után: *okvetlenül' kell-e a második vagy harmadiknak következni?* Mert például, ha én a július hó 12—15-én eszközölt permetezéssel megelégedhetném, a megmentett két permetezéssel 25 frtot mentenék meg. Pedig az is pénz ebben a szűk világban.

Kérem e téren tanácsát.

Tisztelettel

Arad

F. G.

Felelet. Igen is akkor kell csak permetezni, ha szükség van reá.

Az első permetezést mi is megtakarítottuk. De a másodikat eszközölni kellett.

Mindenesetre éberebbnek kell lenni most már, mert a tűz föllépett. Ha a baj újból jelentkezik: *permetezni kell*; — ha nem: *meg kell kímélni a kiadást s a szőlőfürtöt a zöldgálicz pettyektől.* Mert különösen csemege szőlőknél nem ajánló levél.

Kell azonban tudnunk, ösmernünk a jeleket, *melyek a peronoszpora föllépését s annak elhalását feltüntetik.*

A peronoszpora apró gombák nagy mennyiségéből áll, melyek a

levél alsó részére rakódnak le, s úgy néznek ki: mintha liszt volna oda ragadva.

Alkalmos nedves időjárás mellett ez a gomba sereg *szaporodik, nagyobbodik.*

A gomba ahol lerakódva van, a levél szövetéből az élető nedvet kiszívja, a szerveket megtámadja, melyeknek működése megszűnván: *levél szövege e helyen elhalásnak indul.*

Az elhalásnak indulás jele a *sárgulás*. Most már amint szaporodik a gomba sereg, a levél színén is nagyobb elsárgulás áll be. S ha ezen gombák vagy a nagy szárazság vagy egyéb ölszer által ki nem öletnek: *az egész levélzetet, a hajtásokat, sőt a fürtököt is ellepi; öl, pusztít . . .*

Ha a permetezés júliusban akkor történik, midőn a baj már jelentkezik a zöldgálicz oldatnak erősebbnek kell lenni. Én 2—3 $\frac{1}{10}$ -lit vettem.

Hogy a permetezés kiölte-e a peronoszpórát s hogy kell-e még harmadszor is permetezni? a következőkből tudjuk meg.

Ha a gombák a zöldgálicz által megölettek: *megszűnt működésük.* Ez abból tudható meg, hogy a sárga foltok nem terjednek. A foltok előbb sötét sárga-barnák lesznek. Később ezek szélein vöröses pontok kezdenek jelentkezni, melyek mindinkább tömörülván: *nagyobb alakot öltönek.* Mig végre az egész folt piros és száraz lesz azután kiesik.

Ha tehát a foltok kezdenek barna-sárgák lenni, elkezd a vöröspötty jelentkezni s csoportosulni: *ott már nem él a peronoszpóra, ott újra permetezni nem kell.*

De azért felette vigyázni kell, hogy nem-e lép fel ujabban, mely azonban a kanikulai nagy melegségben és utánna nem igen szokott bekövetkezni.

Inkább álljunk őrt, mintsem ok nélkül permetezzünk ily későn augusztus hóban, különösen ott, ahol egész korán érő csemege szőlőink vannak.

Ha azonban a baj újból föllépne: *akkor azután akarva nem akarva permetezni kell.*

150. Kérdés. Én a tavasszal 560 db magas fás ojtást eszközöltem. 240 dbot jaquezba, 320 dbot ripáriába.

320 db ripáriába ojtott közül megeredt 240 db. A 240 db jaquezba ojtott közül 37 db.

Kérdem: mi lehet oka ezen nagy különbözetnek.

N.-Várad.

S. G.

Felelet. Bővebb adatok nélkül nem lehet az okot határozottan megállapítani.

Lehet, hogy a nemes gallyban van a hiba, de hát akkor az alany hajtott volna ki. Én nem tudom kihajtott-e? De legvalószínűbben a hiba ott van, hogy a jaquez lapos olyan helyen van: ahol a télen által elfagyott s így életnélküli. Már pedig életnélküli alanyon eredményt elérni nem lehet.

Aki jaquezra akar ojtani: annak figyelni kell arra, hogy nincsenek-e a vesszők elfagyva; — mert mellékesen legyen mondva: a jaquez igen érzékeny a fagy iránt.

151. Kérdés. Kiültetett két éves nemes ojtványaim között nagyon sok van, ahol az alsó szem is kihajtott. Kédem mit tegyek vele?

Pécs.

S. J.

Felelet. Két szemre csak a sikerért ojtunk, mert a tőke életét illetőleg az egy szemes jobb; rövidebb a nyaka. Tehát a mely tőkénél az alsó szem is kihajtott, a felső hajtást erősen vissza kell törni, s így a fejlődést az alsó szemnél elősegíteni. Jövő tavasszal azután, ha az alsó szem hajtásai a télen át el nem fagynak: *a felső hajtást csapostúl el kell távolítani, és az alsó hajtásból kell tőkét képezni.*

152. Kérdés. Ősszel szándékozom amerikai vesszőket és ojtványokat ültetni, helyes lesz-e, avagy tavasszal ültessek?

Temesvár.

K. K.

Felelet. A siker a téli időjárástól függ. Az mindenesetre áll, hogy ősszel is szoktunk ültetni, s sokszor igen jól sikerül.

153. Kérdés. Ősszel és tavasszal én is az új szőlőkultúra terére lépek; szeretnék csemege szőlőket is telepíteni, fürjmont, muskatalt, gyöngyszőlőt és bakatort ajánlották. Mit mond ehhez t. szerkesztő úr?

Pápa.

S. J.

Felelet. A fürjmon vagy fürj-tojás igaz hogy néha kevésbé rug, de egyébként rendkívül dusan terem. Óriási nagy fürtököt hoz. Úgy néz ki majdnem, mint a kecskecsecs, csak hogy valamivel korábban érik. Az ojtást rendkívül jól fogja. A muskatálok között legjobb a régi sárga muskatal. Ez rendszeren terem. Igen nagy termést ad. Kitünő csemege szőlő, s ha így nem értékesíthető bora is felséges, sőt a többi fehér borok szagositására is nagyon alkalmas.

Nálunk mintegy 5000 tőke van, de a nemes kadarkát leszámítva, ez terem legdúsabban. Azért is mindinkább nagyobbban szándékozunk termelni.

Ennek a sárga, vagy mint nevezik rozsdás muskatálnak, amelyet némelyek szebb czímmel *Muskat-lunel*-nek neveznek még az a tulajdonsága is van, hogy a bogyója megaszalódik; tehát belőle aszú bort is lehet előállítani.

Kiváló jó tulajdonsága, hogy soha nem rug. Inkább tömötten mint ritkán terem.

Ugy a fás, mint a zöldojtást igen jól, mondhatni a legjobban fogja; a megeredés legtöbb százalékot ad.

Miután sok és sok muskatály van, ennek a megkülönböztető jele az, hogy ősszel szüretre a fürtön levő napnak fekvő bogyók rozsdás sárga pettyes színt nyernek.

Miután az ojtása jól ered, miután nagy termést hoz, — s miután bogyójuknak héja keményes, soha sem rohadt; — miután soha sem rug, egyenletesen sokat terem; — és miután gyümölcse mint csemege szőlő kellemes íze és illatánál fogva keresett is bora is kitűnő: szaporításra nagyon ajánlatos.

Mindamellet homokra nem ajánlatos; mert nem érik be s nemes illata nem fejlődhetik ki. Leginkább az ojtvány-kulturánál, ott is emel-

kedett délnek fekvő helyekre nagyon alkalmas. Ahol azután beérik, nemes tulajdonait kifejtheti.

Az a tulajdona azonban meg van, hogy vékony szövetű levelein hamar tanyát üt a peronoszpóra.

Ismételten kijelentem, hogy itt a sárga vagy rozsdás muskatályról irtam, mely a többi muskatályokkal össze nem tévesztendő.

A gyöngyszőlő vagy chasselles-nek igen sok faja van. Ezek az igazi ugynevezett asztali fajok. Ezek között legszebb a Chasselles-Napóleon. Roppant nagy, gyönyörű sárga színű bogyóival igen szép asztali disz. És ize kitűnő.

A chasselleseknek felette sok fajai vannak. Alkalmilag néhány jelesebbet bemutatunk.

A bakator, vagy mint egyes vidékeken nevezik pankota van két féle: fehér és piros. Magában ültetve gyakran elrúgja termését; azért ezek különösen a biztos termésű nemes kadarka közé ültetendők. Itt kevésbé rúgnak.

Igen jó csemege szőlő. Felette édes. És télen eltartható.

154. Kérdés. Hol lehetne alkalmas vinczellérképezdét végzett egyént felfogadni.

S. G.

Felelet. Tessék Érdiószeghre a vinczellérképezde igazgatójához fordulni.

155. Kérdés. Igaz-e az, hogy nagy burgundi és oportó szőlők rugnak? Minő bort ad a burgundi és minőt az oportó? Menynyiségre nézve melyik ad többet. Avagy van-e más faj, melyből jó vörös esetleg siller bor szűrhető? Ha van nagyobb és biztosabb termést ad-e mint a két nevezett?

A nevezett két faj mikor érik? A hegyen alkalmas helyen van-e és ellenáll-e a peronoszporának.

Budapest.

Dr. K. F.

Felelet. Sem a nagy, sem a kisebb burgundi nem rug. A burgundi sötét siller és vörös tüzes finom zamatu bort ad: és elég dusan terem. Inkább emelkedett, délnek fekvő helyet kedveli, ahol is korán érik. A peronoszporának nagyon alá van rendelve, rajta hamar jelentkezik.

Az oportó szintén nem rug. Fürtjei sokkal kisebbek, mint a burgundi. Bora vörös, jó, de nagyban nem szokták bortermelésre ültetni. Mint korán érő szőlőfaj kedvelt. Levele kevésbé van a peronoszporának kitéve.

A fekete bor szőlőfajok királya a nemes kadarka. Az eddig ösmert összes fajok között legbiztosabb termő. Soha nem rug. Lapon helyen épen úgy terem, mint emelkedett helyen. Rögtön szürve egész világos siller bort ad. Ha érett és törkölyön erjesztetik vörös bikavért ad. Sőt magas délnek fekvő hegyeken megaszalódik, s belőle aszú bort lehet szűrni.

Csakhogy kadarka többféle van; azért tehát vigyázni kell. mert amilyen biztos termő a nemes 3 magú kadarka: oly silány hitvány az 1 magú. Mely rendesen elrugja termését s ritka bogóju apró fűrt szőlőt ad. Azért tehát a beszerzésnél ovatosnak kell lenni.

156. Kérdés. A zöldajtást lehet-e most augusztus havában lehuzni, azért, hogy gyökeret verjen.

J. K. Szt. Imre.

D. S.

Felelet. A tőhajtása, ha előbb föld alá huzatik, mintsem beérne: soha nem ad tartós tőkét. Miután pedig a szőlőhajtásai csak őszre érnek be, azokat nem szabad előbb föld alá huzni.

Különfélék.

Előfizetőinkhez. Ha vannak előfizetőink között, akiknek egyik vagy másik lapszámuk hiányzik, tessék bennünket értesíteni, míg a készletben tart megküldjük.

Értesítés. A mult évben a legjobb akarattal mellett sem voltunk képesek előfizetőinket a vessző és ojtványok megrendelésénél teljesen kiszolgálni. S így a megrendeléseket redukálnunk kellett. Hogy ez be ne következzen, ideje korán hívjuk fel első sorban előfizetőinket, hogy akiknek akár vessző akár ojtványra van szükségük, a megrendelést mielőbb tegyék meg, hogy azután így a teljes megrendeléshez juthassanak

Rendelkezünk következő vesszőkkel és ojtványokkal;

10000 db fás gyökeres ojtvány; — nemes kadarka, olasz rizling. mézes fehér és burgundi.

1000 db különféle fás gyökeres csemege ojtvány.

100 ezer válogatott ripária sima.

20 ezer válogatott ripária gyökeres.

50 ezer jaquez sima.

2000 jaquez gyökeres.

40 ezer othelló sima.

10 ezer othelló gyökeres.

10 ezer herbemont sima.

2000 herbemont gyökeres.

Nemes vesszők:

20 ezer válogatott nemes kadarka 3 magu; sima.

12 ezer ugyanilyen gyökeres.

8000 ezer sárga vagy rozsdás muskatály sima. Legjobb muskatály faj. Bornak csemegének egyaránt jó.

8000 Mézes fehér sima.

60 fajban különböző kiválogatott faj csemege szőlő.

Hozzánk intézendő levélhez tessék 5 kros bélyeget mellékelni, s a választ illetőleg az árat közölni.

Nyomatott Kohn L. könyvnyomdájában Gyöngyösön.